

SAOPŠTENJE 100/2022

Datum objave:
21.7.2022.

Socijalna zaštita u Crnoj Gori (ESSPROS metodologija)

2019 - 2020. godina ¹⁾

Za ukupne troškove socijalne zaštite, u 2020. godini, izdvojeno je 948 042 871 eura što je povećanje za 16,2% u odnosu na 2019. godinu. Tokom COVID pandemije ukupni troškovi socijalne zaštite zabilježili su rast u svim funkcijama.

Ukupni troškovi za socijalne naknade u 2020. godini predstavljali su 97,3% od ukupnih troškova za socijalnu zaštitu, što je povećanje za 0,2 procentna poena u odnosu na prethodnu godinu.

Prema funkcijama socijalne zaštite, u 2020. godini, najveći udio u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite odnosio se na troškove za funkciju starost 312 961 208 eura odnosno 33,9%, dok funkcija bolest/zdravstvena zaštita 308 687 172 eura odnosno 33,5%. Treća grupa po visini troškova je funkcija nasljednici, koja je iznosila 92 698 344 eura odnosno 10,1%, nakon čega slijede funkcije nezaposlenost, invaliditet i porodica / djeca.

U poređenju sa prethodnom godinom, u 2020. godini rast udjela troškova u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite zabilježen je kod funkcija nezaposlenost (za 6,2 procentna poena) i funkcije bolest/zdravstvena zaštita (za 1,9 procentnih poena). S druge strane, pad udjela troškova u ukupnim troškovima socijalne zaštite zabilježen je kod funkcija starost (za 4,7 procentnih poena), funkcije nasljednici (za 1,6 procentnih poena), funkciju invaliditet (za 1,2 procentna poena), funkciju porodica/djeca (za 0,5 procentnih poena) i funkciju socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana (za 0,1 procentni poen). Podaci su prikazani u Tabeli 1.

Udio troškova socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Crne Gore u 2020. godini iznosio je 22,6%, što je povećanje za 6,1 procentni poen u odnosu na 2019. godinu. Nominalni rast bruto domaćeg proizvoda u tekućim cijenama u 2020. godini iznosio je (-15,5%), dok su se ukupni troškovi socijalne zaštite u 2020. godini povećali za 16,2%. Podaci su prikazani u Tabeli 2.

U svima funkcijama socijalne zaštite u Crnoj Gori, isključujući funkciju bolest/zdravstvena zaštita, novčane naknade predstavljaju najveći udio svih naknada. Podaci su prikazani u Tabeli 3.

Najveći udio socijalnih naknada koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja u 2019. i u 2020. godini se odnosio na funkcije bolest/zdravstvena zaštita, invaliditet i nezaposlenost. Podaci su prikazani u Tabeli 4.

Za ukupne prihode socijalne zaštite, u 2020. godini, izdvojeno je 955 788 854 eura što je povećanje za 14,5% u odnosu na 2019. godinu. Podaci su prikazani u Tabeli 5.

¹ Podaci za 2020. godinu su preliminarni, dok su podaci za 2019. godinu konačni

Tabela 1. Ukupni troškovi socijalne zaštite i udio pojedinih funkcija u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite

	2019		2020(p)	
	u EUR	u %	u EUR	u %
Ukupni troškovi socijalne zaštite	815 955 690	100,0	948 042 871	100,0
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	792 093 376	97,1	922 243 241	97,3
Bolest / zdravstvena zaštita	250 630 626	31,6	308 687 172	33,5
Invaliditet	66 077 092	8,3	66 277 173	7,2
Starost	305 818 199	38,6	312 961 208	33,9
Naslednici	92 052 883	11,6	92 698 344	10,1
Porodica/djeca	30 776 671	3,9	31 070 500	3,4
Nezaposlenost	29 396 197	3,7	90 995 198	9,9
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	17 341 709	2,2	19 553 646	2,1
Administrativni troškovi	22 725 072	2,8	24 806 943	2,6
Ostali izdaci	1 137 242	0,1	992 686	0,1

Tabela 2. Udio troškova socijalne zaštite i troškova za naknade socijalne zaštite (% u BDP –u)²⁾, u %

	2019	2020(p)
Ukupni troškovi socijalne zaštite	16,5	22,6
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	16,0	22,0
Bolest/ zdravstvena zaštita	5,1	7,4
Invaliditet	1,3	1,6
Starost	6,2	7,5
Naslednici	1,9	2,2
Porodica/djeca	0,6	0,7
Nezaposlenost	0,6	2,2
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	0,4	0,5

²⁾ Konačni podaci za bruto domaći proizvod BDP u tekućim cijenama, 2019 i 2020. godina
http://www.monstat.org/uploads/files/Nacionalni%20racuni/BPD/2020/Godisnji%20BDP%202020_crn.pdf

Tabela 3. Udio novčanih i nenovčanih naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite, u %

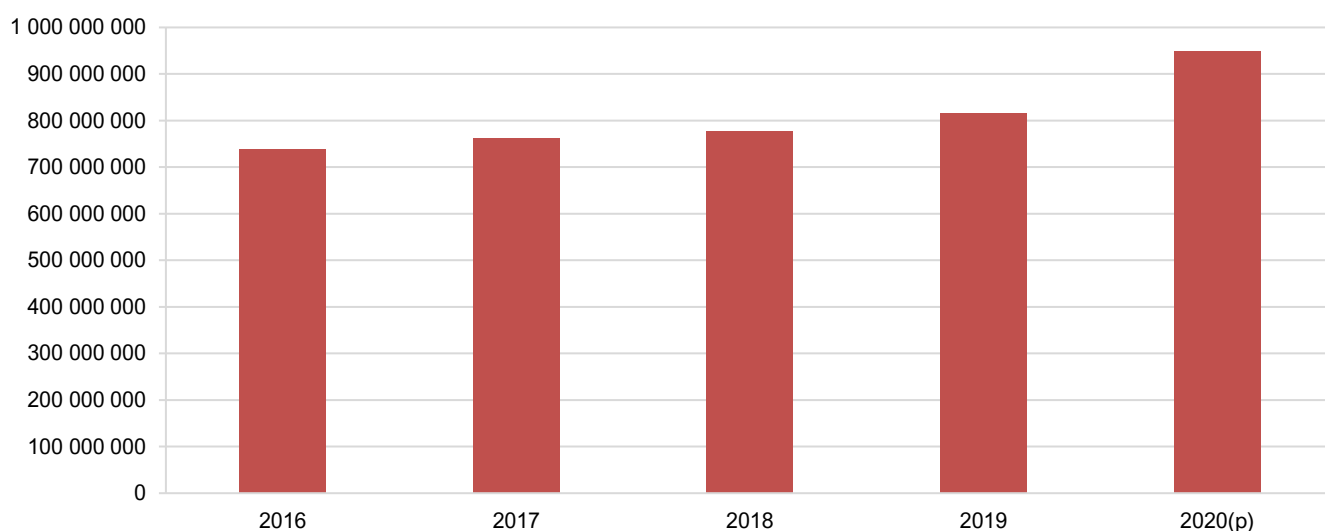
	2019		2020(p)	
	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	67,9	32,1	66,9	33,1
Bolest/ zdravstvena zaštita	7,1	92,9	7,7	92,3
Invaliditet	89,7	10,3	89,8	10,2
Starost	99,7	0,3	99,7	0,3
Naslednici	94,7	5,3	94,6	5,4
Porodica/djeca	92,6	7,4	93,5	6,5
Nezaposlenost	91,4	8,6	98,5	1,5
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	78,6	21,4	80,7	19,3

Tabela 4. Udio naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite s obzirom na to temelje li se na provjeri materijalnog stanja ili ne, u %

	2019		2020(p)	
	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	97,4	2,6	97,6	2,4
Bolest/ zdravstvena zaštita	100,0	0,0	100,0	0,0
Invaliditet	100,0	0,0	100,0	0,0
Starost	99,1	0,9	99,0	1,0
Naslednici	99,6	0,4	99,6	0,4
Porodica/djeca	97,5	2,5	98,5	1,5
Nezaposlenost	100,0	0,0	100,0	0,0
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	5,3	94,7	7,5	92,5

Tabela 5. Ukupni prihodi socijalne zaštite prema vrsti, u EUR

	2019	2020(p)
Ukupni prihodi socijalne zaštite	834 823 719	955 788 854
Socijalni doprinosi	557 191 083	547 444 596
Opšti doprinosi države	276 474 209	406 367 926
Ostali prihodi	1 158 428	1 976 332

Grafik 1. Ukupni troškovi socijalne zaštite, u EUR

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci prikazani u ovom saopštenju rezultat su prikupljanja administrativnih podataka od izvještajnih jedinica. Statistika Socijalne zaštite u Crnoj Gori (ESSPROS Metodologija) sprovodi se shodno Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. List CG“, br. 18/12 i 47/19) i Godišnjem planu zvanične statistike za 2022. godinu („Sl. List CG“, br. 2/2022).

Coverage and comparability

ESSPROS (Evropski sistem Integrisane statistike Socijalne zaštite) je harmonizovani sistem koji služi kao instrument analize i uporedivosti finansijskih tokova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a su da pruži sveobuhvatan i koherentan opis socijalne zaštite u državama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, kroz obuhvatanje socijalnih davanja i njihovog finansiranja, usmjerenost na međunarodnu uporedivost i usaglašavanje sa drugim statistikama.

Definicije

Socijalna zaštita obuhvata intervencije od strane državnih ili privatnih tijela namijenjene smanjenju finansijskog opterećenja domaćinstava i pojedinaca od definisanog niza rizika ili potreba, pod uslovom da ne postoji istovremeno uzajamno ili individualno rješenje (intervencije gdje je primalac socijalne zaštite dužan da istovremeno obezbijedi nešto ekvivalentne vrijednosti u zamjenu).

Rizici ili potrebe u ESSPROS-ovoj metodologiji iskazani kao funkcije programa socijalne zaštite, koji zahtijevaju socijalnu zaštitu, navode se u nastavku teksta:

Bolest/zdravstvena zaštita – rizik od bolesti obuhvata održavanje prihoda i novčanu pomoć u vezi sa fizičkom ili duševnom bolešću isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvata održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, osim zdravstvene zaštite, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih lica da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa starošću.

Naslednici - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa smrću člana porodice.

Porodica/djeca - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa troškovima trudnoće, porođaja i usvojenja, odgoja djece i zaštite – brige ostalih članova porodice.

Nezaposlenost - podrazumijeva održavanje prihoda i novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa nezaposlenošću.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama.

Funkcija socijalne zaštite odnosi se na primarnu svrhu za koju se pruža socijalna zaštita, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe.

Jedinica posmatranja je program socijalne zaštite. Prema definiciji, program socijalne zaštite predstavlja jasan skup pravila koji podržava jedna ili više institucionalnih jedinica, koji regulišu raspodjelu socijalnih davanja i njihovo finansiranje.

Ukupni troškovi socijalne zaštite obuhvataju ukupne troškove za naknade socijalne zaštite, administrativne troškove, i ostale izdatke.

Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite obuhvataju naknade socijalne zaštite u funkcijama Bolest/zdravstvena zaštita, Invaliditet, Starost, Naslednici, Porodica/djeca, Nezaposlenost i Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana.

Naknade socijalne zaštite, kao najveći izdatak programa socijalne zaštite, predstavljaju novčane ili nenovčane transfere izvršene od strane programa socijalne zaštite prema domaćinstvima ili pojedincima namijenjeni ublažavanju finansijskog opterećenja od definisanog niza rizika ili potreba. Dije se na naknade koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja i naknade socijalne zaštite koje se dodjeljuju na bazi provjere materijalnog stanja. Prema vrsti socijalne naknade mogu biti novčane ili nenovčane. Novčane naknade se odnose na novčana plaćanja, dok nenovčane naknade se odnose na nadoknade troškova i direktno pružene robe i usluge.

Administrativni troškovi su troškovi na teret programa socijalne zaštite za njegovo upravljanje i vođenje.

Ostali izdaci su različiti izdaci programa socijalne zaštite.

Ukupni prihodi socijalne zaštite prema vrsti obuhvataju socijalne doprinose, doprinose opšte države i ostale prihode.

Socijalni doprinosi su troškovi poslodavaca za svoje zaposlene ili samih zaštićenih osoba radi obezbjeđenja prava na socijalna davanja.

Opšti doprinosi države obuhvataju troškove države za vođenje programa socijalne zaštite koji su pod kontrolom države i koji nisu zasnovani na doprinosima i troškove za finansijsku podršku koju država pruža drugim rezidentnim programima socijalne zaštite.

Ostali prihodi su razni tekući prihodi programa socijalne zaštite.

U tabelama u Saopštenju je moguće nepodudaranje zbirova podkategorija do kojeg dolazi usljed zaokruživanja brojeva na jednu decimalu. U excel tabelama koje prate Saopštenje, iako formatirani na jednu decimalu, mogu se vidjeti brojevi sa svim decimalama.

Prilikom korišćenja podataka navesti:

„Izvor podataka: Uprava za statistiku - MONSTAT“

Više podataka, kao i detaljna metodološka objašnjenja možete naći u sekciji: [Socijalna zaštita](#)